

Koroška včeraj, danes, jutri

POMEMBNI DOGODKI V ŽIVLJENJU KOROŠCEV V PRETEKLOSTI IN DANES

Mentor: RENATA BOŠTJAN

Avtor: IP EVROPSKE ŠTUDIJE

Ravne na Koroškem, maj 2016

1 UVOD

Dijaki pri predmetu evropske študije smo se odločili, da bomo izvedli raziskovalno nalogo o tem, kako prebivalci iz različnih krajev in starosti na Koroškem obeležujejo pomembnejše dogodke v življenju posameznika. Kasneje smo primerjali podatke, pridobljene pri starejši in pri mlajši populaciji.

Podatke smo zbirali v skoraj vseh predelih Koroške od Holmca, Prevalj, Raven, Dobrij, do Dravograda, Viča pa vse do Vuzenice, Bistriškega jarka, Primoža na Pohorju ter Trbonj in Sv. Danijela, pač tam, kjer smo doma. Anketirance smo razdelili v tri osnovne kategorije, in sicer do 30 let, od 30 do 50 let ter do 70 ali nad, saj nas je predvsem zanimal različen odnos do običajev med različnimi starostnimi skupinami. Poleg starosti smo upoštevali še izobrazbo in spol.

Po dolgi razpravi smo izoblikovali vprašanja, s katerimi bi pridobili potrebne podatke za kasnejšo analizo. Anketirance smo spraševali, kako oni preživljajo praznike, kakšne običaje imajo pri rojstvu, smrti in poroki, kako so spoznali partnerja, kaj so po poklicu, njihove najpomembnejše naloge v otroštvu ter nazadnje, kdo je imel doma glavno besedo. Kot pričakovano so si bili odgovori v istih starostnih skupinah ne glede na spol izjemno podobni in bilo je moč uvideti rahel prepad precej med mlajšimi in starejšimi generacijami.

2 NAJPOMEMBNEJŠI DOGODKI

Pri prvem vprašanju, torej kateri dogodki so pomembni za Korošče, smo dobili zelo različne in zanimive podatke, tako pri različnih starostnih skupinah kot tudi pri spolu. Za ženske, stare okoli 30 let, so dokaj pomembne izobrazba, božič in razne obletnice, medtem ko je pri moških bolj pomemben dogodek rojstni dan. Pri ženskah, starih od 40 do 50 let, je opazno, da so v ospredju obletnice, rojstvo otrok, velika noč, novo leto, isto smo ugotovili tudi za moške te starostne skupine. Pričakovano smo opazili, da so pri starejših od 60 let, ne glede na spol, zelo pomembni prazniki, kot so: velika noč, Marijino vnebovzetje, prvi maj, pa tudi obhajilo birma in tepežka.

2.1 ROJSTVO

Pri tem vprašanju smo pri vseh treh starostnih skupinah dobili zelo podobne odgovore. Vsi so rojstvo doživljali/doživljajo kot nekaj enkratnega, nekaj zelo lepega in unikatnega v življenju.

2.2 SMRT

Tudi pri tem vprašanju smo dobili dokaj podobne odgovore. Tako mladi kot srednje mladi so bedeli ob truplu dva do tri dni, pri starejših pa je bil običaj malce drugačen, a o tem kasneje. Po bedenju so v sprevodu pokojnika spremili do groba, kjer je župnik dal še zadnji blagoslov.

Na voljo so bile krste ali žare, škropilo se je v vežici, po pogrebu je bila sedmina v gostišču. Pri starejši populaciji je obred pogreba oziroma smrti potekal nekoliko drugače. Posmrtni ostanki so bila doma, kjer so bili položeni na mrtvaški oder, obdan s svečami in sliko umrlega. V družinskem krogu so molili za rajnika, skupaj z znanci. Večinoma so pokopavali s krstami, pred pogrebom pa so bedeli dva dni.

2.3 POROKA

Pri poroki so imeli vsi, ne glede na starost, običaj šrange oziroma običaj podoben šrangi. Razlike so v starosti in običajih, pri mlajših (do 50 let) so se pojavljali medeni tedni, nakupi pred poroko (poročna obleka), načrtovanje velike poroke ..., pri starejših generacijah pa so bile poroke bolj preproste, poročali so se že kot mladi (saj so otroci rojeni pred poroko veljali za pankrte, čeprav je ta odnos/običaj že začel izginjati v tistem času), običaje so še bolj "spoštovali" kot mlajše generacije.

2.4 KAKO SO SPOZNALI PARTNERJA

Moški in ženske različnih starostnih obdobj so spoznali partnerje na različne načine, nekateri pa jih še sploh niso spoznali. Pri starejših generacijah (60–85 let) je značilen klasičen način, npr: v službi, v cerkvi, v domačem kraju – skupno odraščanje, na romanju, na lepi nedelji ... Pri generacijah srednjih let so načini spoznavanja dokaj podobni kot pri starejših generacijah, obstajajo pa tudi izjeme, npr.: na Uršlji gori, pri štopanju, na faksu ... Pri mlajših generacijah je značilen način spoznavanja npr. v lokalih, zunaj, po socialnih omrežjih, v šoli ali pa partnerja sploh še niso spoznali. Razlike med generacijami so kar očitne, s spreminjanjem in modernizacijo sveta se spreminjajo tudi načini spoznavanja partnerjev.

2.5 SLUŽBA

Poklic se v starostnih kategorijah ni tako razlikoval, kot se je med spoloma. Predstavniki moškega spola so prevladovali v tehniških in fizičnih poklicih, ženske predstavnice pa v bolj nežnejših poklicih, kot so tajnica, farmacevtka ali negovalka. Ugotovili smo tudi, da je brezposelnost večja pri ženskah.

2.6 NAJPOMEMBNEJŠE NALOGE V OTROŠTVU

Med mlajšimi, torej med deset in trideset let, so na zastavljeno vprašanje: »Kakšna opravila ste imeli v otroštvu?«, odgovorili z zelo podobnimi odgovori, večina jih je opravljala hišna opravila, kot so pospravljanje sobe, sesanje stanovanja, odnašanje smeti, pospravljanje in pomivanje posode, delo okoli hiše. Med starostjo trideset in šestdeset leto je prihajalo do manjših razlik med odgovori. Moški so po večini opravljali težja dela, hišna opravila, izstopal je odgovor moškega, ki je ob vikendih loščil čevlje. Pri ženskah se večkrat ponavljajo gospodinjska opravila, kot so pomivanje posode, pometanje, pospravljanje in kuhanje. Večina jih je v mladosti pazila na brate in sestre. Starejši ljudje nad šestdeset let so imeli težja dela. Moški so po večini pomagali v hlevu, pasli živino in spravljali seno. Ženske pa so

pomagale v kuhinji in pri varovanju mlajših bratov in sester. Skozi leta je prihajalo do razlik v opravljanju nalog, ki so jim bile dane, med spoloma pa je veliko podobnosti.

2.7 KDO JE IMEL DOMA GLAVNO BESEDO

Ugotovili smo, da je v družinah bolj pogosta glavna beseda očeta kot matere, pri starejših ljudeh je bilo več primerov, kjer sta imela doma oče in mati skupno besedo, kar se nam je zdelo posebej zanimivo.

3 ZAKLJUČKI

Ob delu pri raziskavi smo ugotovili, da mora biti tovrstna raziskava zelo dobro načrtovana. Za bolj natančno sliko bi morali raziskavo razširiti. Kljub temu pa smo spoznali kar nekaj posebnosti, ki so značilne le za posamezne kraje, ali pa so v zelo bližnjih krajih običaji precej različni. V glavnem so pomembni dogodki v življenju posameznika podobni tako po kraju bivanja, spolu ter izobrazbi.

Slika 1: Eva z anketirano babico